

En ny organisation av ekobrottsbekämpningen (SOU 2025:81)

Tullverket har granskat aktuella delar av betänkandet mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslagen kan komma att påverka myndighetens verksamhet.

Tullverkets ställningstagande

Utmätning på distans (avsnitt 9)

Tullverket välkomnar utredningens förslag om att myndigheten ska få möjlighet att biträda Kronofogdemyndigheten vid utmätning på distans. Förslaget innebär att Tullverket kommer att få samma möjligheter som Polismyndigheten att ingripa när utmätningsbar egendom påträffas i myndighetens verksamhet. Om förslaget genomförs kommer Tullverket få ytterligare ett verktyg i arbetet med att bekämpa den kriminella ekonomin, vilket myndigheten ser som positivt.

Åtkomst till vissa uppgiftssamlingar (avsnitt 8.1–8.4)

Tullverket instämmer i utredningens bedömning att det bör göras en samlad översyn av det regelverk som reglerar de brottsbekämpande myndigheternas informationsdelning. En sådan översyn bör genomföras samlat för myndigheterna på brottsdatalagens (2018:1177) område. Informationsdelning mellan och inom de brottsbekämpande myndigheterna är av stor betydelse i brottsbekämpningen och kräver att det finns likvärdiga förutsättningar för myndigheterna att behandla information. Det är även väsentligt att regelverket är tydligt och inte innehåller motstridiga bestämmelser. Tullverket har i andra sammanhang fört fram att det finns behov av att se över Tullverkets brottsdatalag för att myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Det behovet kvarstår.

I betänkandet föreslås att Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten ska få samma möjligheter till direktåtkomst till uppgifter ur beskattningsdatabasen som Skatteverkets brottsbekämpande enhet. Enligt utredningen är det mycket som talar för att även Tullverket bör ha motsvarande åtkomst. Tullverket har i dag rätt till viss direktåtkomst till beskattningsdatabasen. Myndigheten är dock av uppfattningen att även Tullverket bör ha sådan tillgång som föreslås för Ekobrottsmyndigheten och Polismyndigheten. Tullverkets behov av direktåtkomst till fler uppgifter i beskattningsdatabasen har tidigare lyfts i departementspromemorian De brottsbekämpande myndigheternas direktåtkomst till beskattningsdatabasen (Ju2020/00320/L4) och i myndighetens remissvar. Som där framgår menar Tullverket att direktåtkomst till fler uppgifter i beskattningsdatabasen för myndighetens brottsbekämpande verksamhet skulle göra såväl analys- och underrättelse-

som utredningsarbetet mer effektivt. Både Tullverket och Skatteverket skulle spara tid och resurser då det inte krävs att varje förfrågan skickas till och besvaras av en handläggare. Bearbetningen av underrättelseuppslag skulle underlättas och uppgifterna i dem på ett enklare sätt vara korrekta vid varje given tidpunkt. Brottsutredningar skulle kunna bedrivas närmare brottstidpunkten och rättssäkerheten öka när manuell hantering av uppgifterna inte behövs. Vidare skulle en utökad direktåtkomst ge ökade möjligheter att ta kontanta medel i förvar för framtida förverkande eftersom en kontroll av huruvida en laglig inkomst kan förklara ett innehav av påträffade medel skulle kunna ske direkt på plats. Också i ärenden rörande smuggling av bl.a. alkoholvaror skulle direktåtkomst kunna underlätta bevisningen av misstankar genom att lämnade uppgifter direkt kan kontrolleras mot beskattningsdatabasen. Se även Tullverkets remissvar avseende betänkandet Tillgång till inkomstuppgifter från Skatteverkets beskattningsdatabas (SOU 2021:46).

Tillgång till tulldatabasen (avsnitt 8.5)

Utredningens förslag innebär att Tullverkets icke-brottsbekämpande verksamhet ska omfattas av uppgiftsskyldigheten enligt 5 § lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Förslaget har till syfte att underlätta uppgiftslämnande från tulldatabasen till Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket.

Tullverket ställer sig i grunden positivt till utökade möjligheter att utbyta information med andra brottsbekämpande myndigheter. Myndigheten vill dock i sammanhanget påpeka att förslaget innebär att en uppgiftsskyldighet införs för Tullverket även i förhållande till Kustbevakningen, Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten utan att dessa myndigheters behov av mer information från Tullverkets icke-brottsbekämpande delar har kartlagts. Det kan i sammanhanget t.ex. nämnas att det i förhållande till Säkerhetspolisen finns en skyldighet för Tullverket att lämna ut uppgifter som rör export av varor enligt 1 kap. 4 § tullagen (2016:53). Någon liknande reglering avseende utlämnande från tulldatabasen som mer specifikt träffar Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket har inte övervägts.

I prop. 2024/25:180 Ökat informationsutbyte mellan myndigheter föreslår regeringen att en ny generell sekretessbrytande bestämmelse ska föras in i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den regleringen kommer enligt Tullverkets bedömning medföra att uppgifter ur tulldatabasen i de flesta fall kommer att kunna lämnas ut till de brottsbekämpande myndigheter som har behov av uppgifterna. Det kan dock inte uteslutas att det kan finnas situationer där ett utlämnande inte kan ske enligt den föreslagna nya bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen men skulle kunna ske med stöd av den föreslagna ändringen i 5 § lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Utredningens förslag innebär enligt Tullverkets bedömning att en uppgiftsskyldighet kommer att gälla även internt inom myndigheten, dvs även i förhållande till Tullverkets egen brottsbekämpande verksamhet. Uppgiftsskyldigheten omfattar uppgiftslämnande på eget initiativ. Tullverket är, till skillnad från exempelvis Skatteverket, en myndighet utan självständiga verksamhetsgrenar. När uppgifter förmedlas vidare inom en och samma

myndighet utan självständiga verksamhetsgrenar rör det sig inte om ett utlämnande av uppgifter. En bestämmelse om uppgiftsskyldighet från tullverksamheten till den brottsbekämpande delen av verksamheten är därför olämplig utifrån Tullverkets förutsättningar och behov. För utveckling av myndighetens synpunkter i detta sammanhang hänvisas till det remissvar som myndigheten lämnat avseende betänkandet Framtidens dataskydd (SOU 2023:100). I det betänkandet föreslås ett uppgiftslämnande till Tullverkets brottsbekämpande verksamhet som inte får ske på eget initiativ (se 6 och 13 §§ förslaget till förordning om utlämnande av uppgifter från Tullverket, avsnitt 1.38).

Vid utformningen av den lagstiftning som ska gälla för myndigheten är det väsentligt att Tullverket inte får sämre möjligheter till informationsdelning inom myndigheten än vad som gäller för utlämnande till andra brottsbekämpande myndigheter. Det är därför av vikt att det i den fortsatta beredningen tas hänsyn till att Tullverket saknar självständiga verksamhetsgrenar. Om de föreslagna uppgiftsskyldigheterna genomförs är det även av stor vikt att det klargörs hur uppgiftsskyldigheterna förhåller sig till varandra och att den reglering som rör myndigheten ensas.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Johan Norrman beslutat. Föredragande har varit verksjuristerna Anna-Karin Leo och Chatarina Nilsson. I den slutliga handläggningen har även tf. rättschefen Rikard Bergman deltagit.

TULLVERKET

Johan Norrman

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben
Kommunikationsavdelningen
IT-avdelningen
Kontrollavdelningen
Tullkriminalavdelningen
Underrättelseavdelningen
Uppbördsavdelningen